

Yaltrık, H. (2023). Balkanlarda Üç Büyük Yatır Hakkındaki Nefes Örnekleri. *Balkanlarda Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları*, 5(2), 161-180. DOI: 10.47139/balted.1277438

Balkanlarda Üç Büyük Yatır Hakkındaki Nefes Örnekleri *The Hymn Samples About Three Great Holy Men in The Balkans*

Hüseyin YALTIRIK*

Öz

Bu çalışma Balkanlarda yaşayan Alevi-Bektaşî kültürüne dâhil zümrelerce büyük saygı gören üç büyük yatır ve haklarında söylenen nefeslerle ilgilidir. Bu yatırlar Seyyid Ali Sultan, Otman Baba ve Gül Baba'dır. Kızıldeli lakabıyla da bilinen Seyyid Ali Sultan'ın Batı Trakya'da Gümölcine civarındaki Seçek yaylasında Ruşanlar ve Babalar köyleri arasında vakıf arazisi üzerinde tekkesi bulunmaktadır. Otman Baba'nın 780 (1378-79) yılında doğduğu kaynaklarda yazılıdır. Hayatı hakkındaki bilgilerin, halifelerinden Küçük Abdal'ın kaleme aldığı Velâyetname-i Otman Baba adlı esere dayandığı belirtilmektedir. Otman Baba, Anadolu'da ve Trakya'da pek çok yer gezmiş, Balkanlar'da özellikle Tanrıdağı Yörükleri arasında bulunmuş olup yatırı hâlen Bulgaristan Hasköy'dedir ve ziyarete açıktır. Üçüncü büyük yatır ise Gül Baba'dır. Gül Baba'nın çocukluk ve gençlik dönemine ilişkin bilgilerin yeterli olmadığı kaynaklarda belirtilmektedir. Evliya Çelebi Seyahatnamelerinde Gül Baba ile ilgili tespitlere rastlanmaktadır. Biz bu çalışmamızda Balkanlarda yatan bu üç büyük gönül sultanı hakkındaki nefes ve semahlardan söz edip notalarına yer vereceğiz.

Anahtar Kelimeler: Seyyid Ali Sultan, Otman Baba, Gül Baba, nefes, semah.

Abstract

This study is about three great holy men and the hymns about them, who are highly respected by the groups belonging to the Alevi-Bektashi culture living in the Balkans. They are Sayyid Ali Sultan, Otman Baba and Gül Baba. Sayyid Ali Sultan, also known by his nickname Kızıldeli, has a lodge on a foundation land between the villages of Ruşanlar and Babalar on the Seçek plateau around of Komotini in Western Thrace. As to Otman Baba, it is written in the sources that Otman Baba was born in 780 (1378-79). It is stated that the information about his life is based on the work called Velayetname-i Otman Baba, written by Küçük Abdal, one of his

* Doç. Dr. / TRT İzmir Radyosu Türk Halk Müziği (E) Sanatçısı, İzmir/TÜRKİYE, hsyltrk@yahoo.com.tr, ORCID: 0000-0002-7987-8582

caliphs. Otman Baba has traveled to many places in Anatolia and Thrace, has been in the Balkans, especially among the Tanrıdağı Yuruks (Nomads), and his investment is still in Hasköy, Bulgaria, and is open to visitors. The third biggest holy man is Gül Baba. It is stated in the sources that information about Gül Baba's childhood and youth is not sufficient. In Evliya Çelebi's Travel Books, there are findings about Gül Baba. In this study, we will present the hymns and semahs about these three great sultans of hearts lying in the Balkans, including their musical notes.

Keywords: Sayyid Ali Sultan, Otman Baba, Gül Baba, hymns, semah.

Giriş

Trakya bölgesinin tasavvufi halk müziği ve edebiyatı (Bektaşî-Alevî müziği ve edebiyatı) kendi geleneği içinde günümüzde de devam etmektedir. Bu yöremizde 'nefes' adı verilen şiirler, müziğiyle beraber Alevî-Bektaşî zümrelerin muhabbet toplantılarında ve Ayin-i Cem adı verilen ibadetlerinde çalınıp söylenmektedir. Bu yörenin tasavvufi halk müziği ve edebiyatı hakkında ilk araştırmalar ve yayınlar, Vahit Lütfi Salcı tarafından 1940'lı yıllarda yapılmıştır. Ayrıca 1947 yılında Muzaffer Sarısözen, Halil Bedii Yönetken ve tekniker Rıza Yetişen'den oluşan derleme ekibi Kırklareli'ne giderek mahallî müzisyenlerden halk ezgileri ve türkülerin yanı sıra Vahit Lütfi Salcı'nın sesinden bazı nefesler de kaydetmişlerdir. Salcı'nın yayımladığı kitaplardan başka Cemil Demirsipahi'nin Türk Halk Oyunları adlı kitabında Kırklarelili Âşık Ali Tanburacı'dan bazı nefesler de yer almaktadır. Vahit Dede namıyla bilinen Vahit Lütfi Salcı iyi bir folklor araştırmacısı olarak tanınmış olup yörenin Bektaşî müziği ve edebiyatı hakkında çeşitli dergilere yazılar yazmış ve şiirler yayımlamıştır. Salcı'nın yazdığı notaların ilmî seviyesi tartışılabilir de bu konuda ortaya koyduğu çalışmalar alanında ilk olması nedeniyle çok önemlidir. Trakya Bölgesinin Tasavvufi Halk Müziğini oluşturan bu nefes ve semahlar Balım Sultan Erkânı güden Babagân kolu Bektaşîlerce, Seyyid Ali Sultan süreğinin cemlerinde ve Ali Koç'lular olarak da bilinen Babailerce yaşatılmaktadır. Seyyid Ali Sultan süreğinin Trakya'daki cemleri eskiden beri geleneğe dayalı olarak devam etmektedir. Menkıbevi kişiliğinin yanı sıra tarihî bir kişilik olarak da 1310–1402 yılları arasında yaşayan Seyyid Ali Sultan, Kızıldeli lakabıyla da bilinmektedir. Bektaşîlerin en önemli dergâhlarından olan ve Dimetoka'nın Demirviran köyünde 1397 senesinde kurduğu dergâhta yüzyıllar boyu Bektaşî erkânı üzerine tasavvufî irşatlarda bulunmuş ve bu ocakta nice erenler, dervişler ve babalar yetişerek Alevî-Bektaşî kültürüne hizmet etmişlerdir. Çeşitli tarihî ve sosyolojik olaylar sonucunda bu dergâh 1826 senesinde yıkılmıştır. Seyyid Ali Sultan'ın asıl mezarının yıkılan bu dergâh haziresinde olduğu kaynaklarda yer almaktadır. Bu ocağın sürekliliği (Anadolu'dakiler hariç) Türkiye'nin Trakya Bölgesi'nde ve Batı Trakya'da iki coğrafi yörede bulunmaktadır. Asıl büyük ocak ve dergâh günümüzde Yunanistan'ın Evros vilayetine bağlı Seçek

(*Hilia*) yöresinde geçmişte 33 köy iken günümüzde 13 köyde yaşayanlar ile bir diğeri Edirne ve Uzunköprü civarında yaşayan süreklerdir. Trakya'da yaşayan bu sürek hem Batı Trakya'dan hem de zamanında Bulgaristan'da yaşayan Seyyid Ali Sultan takipçilerinden göçler yoluyla güçlenmiş ve daha ziyade Edirne Musulca'da ve Uzunköprü civarına yerleşmişlerdir.

Trakya'da nefeslerin konusu genel olarak Allah, Hz. Muhammed, Hz. Ali, On iki İmam, Ehl-i Beyt ve Hacı Bektaş Veli sevgisi ile Hz. Hüseyin'in şahadetini anlatan mersiyeleler, yol büyüklerine övgü; tasavvuf, yol ve erkânla ilgili uygulamalar; tabiat ve nevrudur. Nefesler, usullerine (tartımlarına) göre 'kırık hava, uzun hava ve karma hava' (hem uzun hava hem de kırık hava içerenler) olmak üzere üç grupta toplanmaktadır. Bu tasnif Türk Halk Müziği'nin genel tasnifine de uygun düşmektedir. Müzikal dizi yönünden de nefesler Türk Halk Müziği'nin dizi anlayışına tam bir uyum göstermektedirler. Nefeslerde Hüseyinî ve Uşşak dizileri ilk sırada yer almaktadır. Ezgiler sade, fakat coşkuludur. Nefesler, Trakya'da Balım Sultan erkânını yürüten Babagân kolu Bektaşilerinde genellikle saz eşliksiz, Ali Koç'lularda, Babaîlerde ve Seyyid Ali Sultanlılarda da ise Bağlama eşliğinde icra edilmektedir. Söz konusu nefeslerin içinden bazıları bu üç gönül sultanına övgü olup diğeri Alevi-Bektaşî yollarında da meselâ Babaîlerde de az çok farklı sözlerle ve farklı ezgilerle bilinmektedir.

Seyyid Ali Sultan

Çelebiler geleneği inançlarında Seyyid Ali Sultan, Hacı Bektaş Veli'nin tek oğludur. Asıl adı İbrahim'dir. Timurtaş, Hızır Lala ve Kızıl Deli lakapları ile anılırsa da en yaygın adı Seyyid Ali Sultan'dır. Çok hareketli bir yapıya sahip olan Seyyid Ali Sultan İznik ve Gemlik'in Osmanlılarca zapt edilmesi sırasında orada bulunmuş ve yeni alınan yerlerde kültürümüzün yerleşmesini amaçlayan hizmetler vermiştir. Babasının ölümünde 27 yaşında bulunan Seyyid Ali Sultan Suluca Karahüyük'e dönmüştür. Murat I (Hüdavendigâr) zamanında, 1362–63 yıllarında, Yeni Çeri ocağının kuruluşunda hazır bulunmuş, dua etmiş ve askere Ak Börk giydirmiştir. Murat I tarafından gerçekleştirilen Rumeli seferlerine de katılan Seyyid Ali Sultan Dimetoka'da kendi adı ile anılan Dergâhı kurmuştur (Batı Trakya Online). Babagân kolu Bektaşî geleneğinde ise Hacı Bektaş Veli'nin hiç evlenmediğine yani mücerret olduğuna inanılır. Bu nedenle Bektaşîliğin Babagân kolunda Seyyid Ali Sultan'ın, bilinen en yaygın lakabıyla Kızıl Deli Sultan'ın, Hacı Bektaş Veli'nin "Bel Oğlu" değil de "Yol Oğlu" olduğuna inanılır. Seyyid Ali Sultan 1402 yılında ölmüş ve Dimetoka'da dergâhında toprağa verilmiştir (Şahin, 2009, s. 48-50).

Seyyid Ali Sultan'la İlgili Bazı Nefesler

Yine imam nesli zuhura geldi

Biri Elmalı'da Bursa'da kaldı

En küçük kardaşı Urum'u aldı

Gel sana methedeyim Kızıl Deli'yi

Dillerde söylenen Seyyid Ali'yi (Hü Allah Hü)

Baba dergâhına çöküp oturur

Kuru şışten dut ağacın bitirir

Otman Baba esip bulut getirir

Gel sana methedeyim Kızıl Deli'yi

Dillerde söylenen Seyyid Ali'yi (Hü Allah Hü)

Koru yaylasına çadır kurarlar

Çadırın altında dergâh sürerler

Yedi iklim dört köşeye temel kurarlar

Gel sana methedeyim Kızıl Deli'yi

Dillerde söylenen Seyyid Ali'yi (Hü Allah Hü)

Babapınarı'na niyaz eyledim

Gidi yezit bize netti neyledi

Baba İbrahimioğlu böyle söyledi

Gel sana methedeyim Kızıl Deli'yi

Dillerde söylenen Seyyid Ali'yi (Hü Allah Hü)

(Yaltırık, 2002, s. 83-84)

YİNE İMAM NESLİ ZUHURA GELDİ

Yöre: Tekirdağ - Kılavuzlu Köyü
Kaynak: Kılavuzlu'lu Köylüler
B : ST. 226

Derleyen: H. Yaltık
Der. Tarihi : 22.3.1997
Notaya alan: H. Yaltık

Yi ne İ mam nes li zu hu ra gel di

Bi ri El ma lı da Bur sa da kal dı

Bur sa da kal dı En kü çük kar de ši

U ru mu al dı Gel sa na met he de yim

Ki zil De li yi Dil ler de söy le nen

Şa hım A li yi Hü Al lah Hü

Seyyid Ali Sultan'ı Zikreden Uzun Hava Tipinde Bir Nefes

Medet medet âlemleri yaratan

Zâhırde bâtında sen imdat eyle

Âdemi âlemi yoktan var eden

Zâhırde bâtında sen imdat eyle

Evlâdını kurban eyleyen server

Belinden gelmiştir Muhammed Hayder

Beytullah'ı yapan Halil peygamber

Zâhırde bâtında sen imdat eyle

Cennet evlerinde tac hulle giyen

Melekler önünde yüz yere koyan

Yeryüzüne Hakk'tan halife inen

Zâhırde bâtında sen imdat eyle

İkrar verip dedik onlara beli(ğ)

Hakk'ın kudretidir onların eli

Ta ezelden pîrim Muhammed Ali

Zâhırde bâtında sen imdat eyle

Rumelin feth etti ol gerçek veli

Tahta kılıç tutar ol bâtın eli

Erenler serveri şah seyyid ali

Zâhırde bâtında sen imdat eyle

Eşiğin(e) yaslanır cümle erenler

Niyaz edip başlar yere koyanlar

Rumeli'de yatan erenler pîrlere

Zâhırde bâtında sen imdat eyle

Cümle evliyaya hazret idi baş

Söyle dedi taşta söyledi beş taş

Yâ pîrim hünkârım yâ Hacı Bektaş

Zâhırde bâtında sen imdat eyle

Cümle evliyaya baş idi imam

Onlara uyanın her işi tamam

Evlad-ı Muhammed on iki imam

Zâhırde bâtında sen imdat eyle

Şah Hatayi'm der himmettir sultan
Küçük yatağan hem büyük yatağan
Erenler cellâdı yâ Hacim Sultan
Zâhirde bâtında sen imdat eyle
(Yaltrık, 2002, s. 130-132)

M - 69081 - 147 - 5

MEDET MEDET ALEMLERİ YARATAN

Yöre: Trakya

Kaynak: Bektaşî Kadınlar

B : 220

(UZUN HAVA NEFES)

Derleyen: H. Yaltrık

Der. Tarihi: 1989

Notaya Alan: H. Yaltrık

Me det me det a lem le ri ya ra da _____ n

Za hir de bâ tın da _____ sen im da dey _____ le

A de mi A le mi Hak tan var e _____ den _____

Za hir de bâ tın da sen im da dey le

Bu gönül sultanlarından biri de Bulgaristan'da yatan Otman Babadır. Otman Baba ile ilgili olarak Trakya'da özellikle Seyyid Ali Sultan süreğinde bazı nefesler vardır. Bulgaristan'da ise *Otman Baba Semahı* dönülmektedir.

Otman Baba

“Azerbaycan Türkçesi konuşan ve kendisini “Horasan tembeli” olarak tanımlayan Otman Baba’nın Miladi 1378- 1478 yılları arasında yaşadığı ve Anadolu’ya XV. yüzyılın ilk yıllarında geldiği düşünülmektedir. Velâyetname’ye göre Otman Baba, ömrünün büyük bir bölümünü Rumeli coğrafyasında geçirmiştir. Otman Baba ve abdalları, Rumeli coğrafyasındaki birçok köy, kasaba ve şehirleri dolaşmış, tarikatlarını yaymak, nüfus ve nüfuzlarını arttırmak için çeşitli faaliyetlerde bulunmuşlardır. Özellikle de bugünkü Bulgaristan coğrafyasını adım adım dolaşıp, bu coğrafyada çeşitli faaliyetlerde bulunmuşlardır. Otman Baba vefat ettiğinde etki sahasındaki ulema ve abdallardan oluşan yaklaşık iki bin kişinin cenaze namazını kılmış olduğu kayıtlara yansımıştır. Bu açıdan bakıldığında Otman Baba, Rumeli’de etkin bir tarikat şeyhi ve dinî bir liderdir. Velâyetname-i Otman Baba’ya yansıyan verilere bakılırsa, Otman Baba, bir taraftan Türkistan’ın büyük kutbu Hoca Ahmed Yesevî ile bir taraftan da Anadolu’nun büyük kutbu Hacı Bektaş-ı Velî ile bağlantılı delişmen bir Türk sûfsidir.” (Alkan ve Yurtoğlu, 2018, s. 47).

Otman Baba İle İlgili Nefes

Otman Babamın dergâhını sorarsan

Dergâhı cennettir Otman Babamın Hü

Eşiğine yaslanıp yatan abdallar (erenler)

Dergâhı cennettir Otman Babamın Hü

(Dergâhı cennettir (şen) gani sultanın Hü)

Meydanı güzeldir hoştur yapısı

Üç yerden açılır türbe kapısı

Ziyarete gelir mü’min (müslim) hepsi

Dergâhı cennettir Otman Babamın Hü

(Dergâhı cennettir (şen) gani sultanın Hü)

Ziyarete gelir beyler paşalar

Türbesine gelip sırrın açarlar

Ab-u kevser şerbetinden içerler

Dergâhı cennettir Otman Babamın Hü
(Dergâhı cennettir (şen) gani sultanın Hü)

Bâtın kılıcı var hem tutar eli
İmam Cafer oğlu hem nesl-i Ali

Biz onlardan aldık erkânı yolu
Dergâhı cennettir Otman Babamın Hü
(Dergâhı cennettir (şen) gani sultanın Hü)

Abdal Pîr Sultan'ım bende olalım
Horasan'dan kalkıp Ruma varalım
On iki imam(lar)dan himmet alalım

Dergâhı cennettir Otman Babamın Hü
(Dergâhı cennettir (şen) gani sultanın Hü)

OTMAN BABAMIN DERGAHINI SORARSAN

Yöresi: Edirne /Musulca Köyü

Derleyen: Hüseyin YALTIRIK

Kaynak: Mustafa ÇETİN (Dede)

Derleme Tarihi: 9 Kasım 2022

Notalayan: Hüseyin YALTIRIK

OT MAN BA BA MIN DER--- GÂ----- HI NI SO RAR---

4 SAN (saz.....) DER GÂ HI-- CEN--- NET--- TİR-----
SAN "

8 OT MAN BA BA----- MIN--- HÜ HÜ----- DER GÂ HI CEN---

11 NET--- TİR----- OT MAN BA BA--- MIN--- HÜ HÜ-----

14 (saz.....) E Şİ-- Ğİ NE YAS LAN MIŞ---

18 YA TAN AB DAL LAR (saz.....) E Şİ Ğİ NE
"

22 YAS LAN MIŞ--- YA TAN AB DAL LAR (saz.....)
"

OTMAN BABAMIN DERGÂHINI SORARSAN

-2-

OTMAN BABAMIN DERGÂHINI SORARSAN
DERGÂHI CENNETTİR OTMAN BABAMIN HÛ HÛ
EŞİĞİNE YASLANMIŞ YATAN ABDALLAR
DEGÂHI CENNETTİR OTMAN BABAMIN HÛ HÛ
(DERGÂHI GANİDİR ŞEN GANİ SULTAN HÛ HÛ)

(NOT: ŞİİRİN SADECE İLK DÖRTLÜĞÜDÜR)

Trakya'da Seyyid Ali Sultan süreğinde söylenen yukarıdaki Otman Baba nefesinden sonra Bulgaristan Akkadınlar'dan (*Dulovo*) 29.03.2000 tarihinde kaydedilen Otman Baba semahından da söz etmek isteriz. Semah Bütün Trakya'da, Batı Trakya'da ve hatta Batı Anadolu'nun tüm Alevi-Bektaşî meydanlarında dönülen Kırklar Semahı gibi art arda daire biçiminde tek sıra ve kollar salınarak bağlamanın 7/16 (3+2+2) tartımındaki usulüne uygun ezgisiyle dönülmektedir.

Görüntü 1: Hüseyin Yaltrık Özel Arşivi – Video, 29.03.2000

Görüntü 2: Hüseyin Yaltrık Özel Arşivi – Video, 29.03.2000

Görüntü 3: Hüseyin Yaltrık Özel Arşivi – Video, 29.03.2000

Görüntü 4: Hüseyin Yaltrık Özel Arşivi - Video 29.03.2000

OTMAN BABA SEMAHI
(Otman Baba Dergâhını Sorarsan)

Yöresi: Dulovo - Silistre / BULGARİSTAN

Derleyen: Hüseyin YALTIKIRIK

Kaynak: Dulovo'lu Bektaşî Topuluğu

Derleme Tarihi:29-03-2000

Notalayan: Hüseyin YALTIKIRIK

(SAZ.....) OT MAN BO BA
MEY DA NI PEK
MEC ZUP AB DAL

DER---- GÂ---- HI NI SO RAR SAN-----
HOŞ---- TUR---- GÜR BÜZ YA PI SI-----
EY----- DÜR---- BEN DE O LA LI-----

DER GÂ HI CEN NET---- TİR----- OT MAN BO BA
MÜ MİN Zİ YA RE----- TE----- GE LİR HE Pİ
HO RA SAN DAN RU----- ME----- Lİ NE GE LE

NİN----- (saz.....)
Sİ-----
Lİ-----

GE LİR SEK E--- Şİ Gİ NE----- Nİ YA ZEY LE
ÜÇ YER DEN A--- ÇI----- LİR----- TÜR BE KA PI
ON İ--- Kİ İ--- MAM--- DAN--- HİM MET A LA

RİZ----- (saz.....) DER GÂ HI CEN NET---- TİR-----
Sİ----- DER GÂ HI CEN NET---- TİR-----
Lİ----- DER GÂ HI CEN NET---- TİR-----

OTMAN BABA SEMAHI
(Otman Baba Dergâhını Sorarsan)

-2-

37

OT MAN BO BA NIN (saz.....)
GA Nİ SUL TA NIN

43

.....) H. YALTIK

OTMAN BABA DERGÂHINI SORARSAN
DERGÂHI CENNETTİR OTMAN BABA'NIN
(DERGÂHI CENNETTİR GANİ SULTANIN)
GELİRSEK EŞİĞİNE NİYAZ EYLERİZ
DERGÂHI CENNETTİR OTMAN BABA'NIN
(DERGÂHI CENNETTİR GANİ SULTANIN)

NOT: ŞİİRİN SADECE İLK DÖRTLÜĞÜDÜR.

Balkanlar'da diğer bir ulu yatırımız da Gül Baba'dır. Macaristan'da Budapeşte'de türbesi bulunan Gül Baba'nın da tarihî ve menkıbevi kişiliğinin yanı sıra zamanında onun çevresinde yaşayanlar onun ulu kişiliğini şiirlere, nefeslere dökerek semahını nesilden nesle aktarmışlar ve bu semah günümüze kadar gelmiştir. Nitekim Trakya'da Seyyid Ali Sultan süreğinde bu semah hâlen dönülmekte ve Gül Baba'nın ismine uygun olarak semahını dönenler içeri-dışarı hareketlerle gülün açılışını taklit etmektedirler. Tıpkı Anadolu ve Balkanlardaki "Turnalar Semahı"nda nasıl turnaların uçuş hareketleri taklit ediliyorsa Gül Baba Semahı da hareketleri yönünden taklitli bir semahtr.

Gül Baba

"Hayatı ve tarihî şahsiyeti hakkında çeşitli rivayetler bulunan Gül Baba, Evliya Çelebi'nin babasından naklen verdiği bilgiye göre bir Bektaşî dervişidir. Amasya'nın Merzifon ilçesinde doğmuş, Fâtih Sultan Mehmed, II. Bayezid, Yavuz Sultan Selim ve Kanûnî Sultan

Süleyman dönemlerindeki birçok savaşa katılmış ve 948'de (1541) Budin seferinde şehit olmuştur (Seyahatnâme, VI, s. 225, 248). Budin fethedildikten sonra 200.000 asker katıldığı ve Kanûnî'nin de hazır bulunduğu cenaze namazını Ebüssuûd Efendi kıldırması, Osmanlı Türklerinin Gültepe ya da Gülbababayırı olarak adlandırdıkları, Budapeşte'nin Buda yakasındaki kalenin dışında, Kálvária (Kabaktepe veya Mihnet tepesi, bugün Gültepe) denilen yere defnedilmiştir. Halen türbenin içinde bulunan bir levhada ise Budin'in fethinden birkaç gün sonra Eylül 1541'de, Aya Mária Máthias Kilisesi'nden bozma Fethiye Camii'nde cemaatle namaz kılarken öldüğü yazılıdır. Isparta'nın Senirkent ilçesine bağlı İlegöp köyündeki Veli Baba Dergâhı'na ait kayıtlar arasında bulunan bir şecere yer yer Evliya Çelebi'yi doğrulamakta, Gülbaba hakkında gerçeğe daha yakın bilgiler vermektedir. Buna göre Güldede diye anılan Gülbaba'nın asıl adı Câfer'dir. Babası Hz. Hasan neslinden Kutbülârifin Yalınkılıçoğlu Veliyyüddin, Isparta'nın Uluborlu ilçesine bağlı İlegöp köyündendir. Kanûnî Sultan Süleyman'ın daveti üzerine 948'de (1541) Budin seferine katılan Gülbaba Budin'in fethi sırasında şehit düşerek oraya defnedilmiştir. Şecerede Gülbaba'nın doğum tarihi belirtilmemiş, ancak babasının onun şehadetinden uzunca bir süre sonra öldüğü kaydedilmiştir." (Kaçalın, 1996, s. 227).

Gelin bugün dost iline varalım

(Gül Baba semahı)

Gelin bugün dost iline varalım

Canım şahım şah sultanım Gül Baba

Yârimden ayrıldım feryat ederim

Arşa değer senin başın Gül Baba

Kan revandır gözümüzde yaşımız

Bir araya gelmez oldu beşimiz

Şimden geri Hu demektir işimiz

Gel dinim imanım nûrum Gül Baba

Geleydi aklım dört köşe bürürsün

İstekliye muradını verirsin

Din süruru Muhammed'in nurusun

Gel dinim imanım yârim Gül Baba

Pîr Gaib Abdal'ım çekerler yasın
Turnada kalmıştır senin gözyaşın
Geleydi aklım dört köşe gezersin
Gel dinim imanım yârim Gül Baba

M - 69081 - 118 - 5

GELİN BUGÜN DOST ELİNE VARALIM

Yöre: Yeniköy / Uzunköprü

(Gül Baba Semahı)

Derleyen: H. Yaltrık

Kaynak: Hasan Kaçar - Mustafa Çetin

Der. Tarihi: 27.08.2000

B: ST. MD-1

Notaya Alan: H. Yaltrık

(SAZ -----)

Ge lin bu gün dost e li ne
Pî rim den ay rıl dım fer yat

va ra lim Gül Ba bam Hü
e de rim " " "

Hü Hü (SAZ -----)

Ca nım şa hım Şah sul ta nım
Ar şa de ğer sa nin ba şın

Gül Ba bam Gül Ba bam Hü

Hü Hü

Görüntü 5: Edirne Uzunköprü Yeniköy’de Gül Baba Semahı Dönülürken
(Hüseyin Yaltırık Özel Arşivi – 27.08.2000)

Sonuç

Bu nefes ve semahlar günümüzde Türkiye’nin Trakya bölgesinde, Batı Trakya’da ve Bulgaristan’da Alevi-Bektaşî kültürü içindeki ocak ve süreklere yaşamakta ve yaşatılmaktadır. Vahit Lütfü Salcı’nın Trakya’da varlığını ilk defa keşfedip 1940’larda kaleme aldığı Bektaşî nefesleri ve semahlarından sonra doktora sürecimde Prof. Dr. Fikret Türkmen hocamızın bizi teşvikiyle Trakya’da başlattığımız ve yedi yıl süren alan araştırmalarımızda muazzam bir Bektaşî edebiyatı ve müziğinin, gelenekleri ve ritüelleri bağlamında yaşadığını görmüş ve bunları tespit etmiş idik. Bu çalışmalarımızı Kültür Bakanlığı bünyesinde ve ayrıca TRT Müzik Dairesi Başkanlığı uhdesinde 2000’li yıllarda yayımladık. Ancak Balkanlardaki nefesler ve semahlar konusunda yeterli araştırma ve yayınların yapıldığı söylenemez. Hele konunun müzik bağlamında büyük bir boşluğun bulunduğunu kimse inkâr edemez. Vakit geçmemişken özellikle Balkanlarda yaşayan Türk edebiyatının ve müziğinin geniş çapta derlenmesi, görsel-duysal

olarak tespit edilip kayıtlara geçmesi ve notalarıyla beraber yayımlanması Türk kültürünün Balkanlardaki tespiti ve devamlılığı açısından son derece önem arz etmektedir.

Kaynakça

Alkan, M., Yurtoğlu, G. (2018). Tarihi Bir Şahsiyet Olarak Otman Baba: Otman Baba Kimdir?. *IV. Uluslararası Alevilik ve Bektaşilik Sempozyumu Bildiriler Kitabı* (s. 47-65), Ankara.

Batı Trakya Online. (2022). *Seyyid Ali Sultan (Kızıl Deli) Tekkesi*. [Erişim tarihi: 12.12.2022] (<https://www.batitrakya.org/bati-trakya/bati-trakya-efsaneleri/seyyid-ali-sultan-kizil-deli-tekkesi.html>)

Kaçalin, M. S. (1996). Gülbaba. *TDV İslâm Ansiklopedisi* içinde (Yıl: 1996, Cilt 14). 227-228.

Şahin, H. (2009). Seyyid Ali Sultan. *TDV İslâm Ansiklopedisi* içinde (Yıl: 2009, Cilt 37). 48–50.

Yaltrık, H. (2002). *Trakya Bölgesinin Tasavvufî Halk Müziği (Notalarıyla Nefesler-Semahlar)*. Ankara: Kültür Bakanlığı.

Hüseyin Yaltrık Özel Arşivi (Kitap, CD, kaset ve yayımlanmış–yayımlanmamış çalışmaları)

Kaynak kişiler:

Mustafa ÇETİN, (Dede) Musulca köyü – Edirne

Hasan AÇAR (Zakir), Musulca köyü – Edirne

Hasan Hüseyin ARSLAN, Çırakçı (Çerağcı) – Derviş – Kırklareli

İlhan DEMİRALAY, (Zakir), Musulca köyü – Edirne

Mustafa KÖK (Zakir), Musulca köyü – Edirne

Refik ENGİN, Araştırmacı–Yazar, Tekirdağ

Etik, Beyan ve Açıklamalar

1. Bu makalenin yazar/yazarları, Etik Kurul İznine gerek olmadığını beyan etmektedir.
2. Bu makalenin yazar/yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedir.
3. Bu makalenin yazar/yazarları kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf gibi bütün belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.
4. Bu makalenin benzerlik raporu bulunmaktadır.